

Slachtoffers politie vaak 'verward'

Fataal interview • Het gros van de mensen die omkwamen na contact met de politie, vertoonden 'verward gedrag'. Wat kan de politie daarvan leren?

ISABEL BANEKE, REDACTIE BINNENLAND

Ruim acht op die tien mensen die bij optredens van de politie om het leven kwamen, waren verward en kampten met problemen zoals verslavingen en schulden, concludeert Bureau Beke.

Oververtegenwoordigd zijn mannen, dertigers en veertigers, en mensen met een niet-westerse migratieachtergrond. Ook komen fatale incidenten relatief vaker voor bij personen met een lagere sociaal-economische en maatschappelijke status.

"Voor het eerst is in beeld gebracht wat voor mensen onder welke omstandigheden overlijden bij politieoptredens", zegt politiesocioloog Jaap Timmer van de Vrije Universiteit Amsterdam. Doorgaans richten studies zich op de rechtmatigheid van politiegeweld, de focus van Bureau Beke lag op het slachtoffer. In opdracht van de politie en de Rijksrecherche bestudeerde Bureau Beke alle vijftig fatale politie-incidenten van 2016 tot 2021 waarvan het onderzoek door de Rijksrecherche was afgerond.

Kan de politie wat leren van dit rapport?

Timmer: "Zeker. Zo laat het rapport zien dat het gros van deze mensen bekenden van de politie zijn. In de zeven maanden vóór het dodelijke incident, blijkt dat er een escalatie was in de aard en omvang van meldingen die deze mensen veroorzaken."

"Daar kan de politie natuurlijk op inspringen. Ze zou bijvoorbeeld een algoritme kunnen maken, waardoor het systeem een signaal afgeeft na een oplopend aantal meldingen. Dan ziet de politie: we hebben hier een probleemgeval. Met die informatie kunnen ze dan naar de ggz, woningcorporaties en alle andere betrokken partijen om te bespreken hoe ze kunnen voorkomen dat het uit de hand loopt."

Wanneer dat tóch gebeurt, hoe moeten agenten dan omspringen met personen die verward gedrag vertonen?

"Dat is ingewikkeld. Haast is een probleem. Begrijpelijkerwijs hebben politiemensen vaak geen tijd of geduld om te wachten op een crisisdienst met een aanrijtijd van drie uur, het zijn mbo-geschoolde doeners met nog drie andere meldingen waarop zij af moeten. Daarnaast missen agenten de training om psychotische types en drugsverslaafden goed te kunnen helpen. De basisopleiding voor de politie was tien jaar geleden vier jaar. Intussen is het drie, en wie straks van de opleiding afkomt, heeft twee jaar studie gehad."

"Anderzijds is het de vraag of je de politie hier wel op moet trainen. De afgelopen periode is van alles verdwenen wat voor deze problematiek van belang is. De ggz, buurtwerkers, maatschappelijk werkers, ze zijn afgebouwd en vermarkt, en buiten de reguliere werktijden zijn dat soort hulpdiensten vaak onbereikbaar."

Bij 23 van de 50 fatale politie- incidenten had het slachtoffer een niet-westerse migratieachtergrond. Hoe verklaart u dat?

"Wie zegt dat het te maken heeft met discriminatie, heeft het rapport duidelijk niet gelezen. Het merendeel van deze voorvallen vindt plaats na een melding. De politie heeft daar geen enkele invloed op. Dit probleem speelt al honderden jaren. Wat is veranderd, is de samenstelling van de onderklasse. Want naast kwetsbaar, is het gros van de mensen met verward gedrag ook laagopgeleid. Vaak hebben zij een afstand tot de arbeidsmarkt en wonen in buurten waar de bewoners met vergelijkbare problemen kampen. In dat soort wijken wonen nu meer mensen met een migratie-achtergrond."
